

De Arme Krant van Nederland

JAARGANG 15, NUMMER 3, OKTOBER 2009

A woman with glasses, wearing a white short-sleeved shirt, a red skirt, black tights, and black sneakers, is balancing on a black seesaw. She has her arms outstretched to the sides. The seesaw is supported by two red metal springs on a grassy area with fallen leaves. In the background, there are green trees and a black metal fence.

VROUWENSPECIAL

COLOFON

De Arme Krant van Nederland is een uitgave van de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA (Economie, Vrouwen en Armoede) van de Raad van Kerken en het arbeidspastoraat DISK (Dienst in de Industriële Samenleving vanwege de Kerken).

De Arme Krant van Nederland verschijnt vier maal per jaar.

Redactie: Peter de Bie,
Hub Crijns, Nel de Boer,
Jolanda Hennekam.

Secretariaatsadres:
Werkgroep Arme Kant van
Nederland/EVA
Luijbenstraat 17, 5211 BR 's-
Hertogenbosch
Tel. 073 - 6121939
E-mail info@armekant-eva.nl
Internet www.armekant-eva.nl

Kosten abonnement: jaarlijkse
vrijwillige bijdrage. Richtbedrag: € 20,-. Meer of minder
(gratis) mag ook.
Gironummer: 4802324 ten
name van Arme Krant van Nederland te 's-Hertogenbosch.

Drukkerij: Accuraat, Breda

Oplage: 1850 exemplaren

Papier: Hello Silk.

Omslag: Zij wil vooruit, foto
Peter de Bie.
Foto's: Peter de Bie, tenzij
anders vermeld.

Sluitingsdatum kopij oktober-
nummer: 25 november 2009.

Inhoudsopgave

Vrouwenspecial	3
Zij wil vooruit	4
Symposium	4
Geld(t) voor nu en later	5
Samen Sterk	6
Samen sta je sterker	7
Alleenstaande vrouwen met schuldhup	8
Erkenning Verworven Competenties	9
Inloopochtenden	10
Zelfverzekerder	10
Ar-moeder	11
Vrouwenkalender 2010	11
Eerstewereldarmoede	12
Hoe red ik het?	13
Maatregel Mexicaanse griep	13
Hoe voelt het om je goed te voelen?	14
Wat armoede met je doet	15
Men realiseert het zich niet	16
Marga Klompé Prijs	17
Stappenplan naar opleiding	18
Huisvrouw... manager van het gezin	18
Van een zieke cavia...	19
Gerechtigheid volgens...	20
Onzeker bestaan	21
Alleenstaande moeders en armoede	23
Je bent een wonder	24

Vrouwenspecial

Voor u ligt een bijzonder nummer van de Arme Krant, een uitgave die helemaal in het teken staat van vrouwen en hun ervaringen met armoede en aanverwante zaken. Eénmaal eerder in haar bestaan, ter gelegenheid van een EVA-ju-bileum, bracht de Arme Krant een katern Vrouwen uit. Een Vrouwen-special, een heel nummer van en over vrouwen, dat is nog niet eerder vertoond. Niet vreemd, omdat armoede zowel mannen als vrouwen treft. Het aantal vrouwen met een minimuminkomen is wel groter dan het aantal mannen, maar de percentages verschillen niet dramatisch. Wat wel dramatisch verschilt is dat het vooral vrouwen zijn die de zorg voor kinderen hebben, waardoor armoede onder vrouwen een veel ingrijpender en wijder verbreid effect heeft. Dat is één van de redenen waardoor vrouwen armoede op een eigen manier ervaren: als 'ar-moeder'. Het is goed om daarbij stil te staan.

Ook nu had de redactie in eerste instantie voor ogen om een mid-denkatern over vrouwen te maken bij het herfstnummer van de Arme Krant. Begin juni stuurden we een aankondiging daarvan rond naar een brede achterban, met de mede-dat met deling verschil-lende soorten bijdragen welkom waren. Dat hebben we geweten! Het aantal reacties overtrof onze verwachtingen: het waren er veel meer dan we in een katern konden onderbrengen. Het besluit was snel genomen: dan maken we een heel nummer over vrouwen, een vrouwenspecial.

PERSOONLIJKE ERVARINGEN

Een belangrijk deel van de kopij die wij ontvingen bestaat uit persoonlijke ervaringen: verhalen

over hoe het dagelijks leven eruit ziet als je van een minimumin-komen moet rondkomen. Dat is bikkelen, vaak meer overleven dan 'echt leven'. Dat kan leiden tot de vraag 'Hoe voelt het om je goed te voelen?' Maar het kan ook saam-horigheid creëren: samen sterker. De verhalen onderstrepen het gezegde 'Gedeelde smart is halve smart, gedeelde vreugd is dubbele vreugd'. Dat armoede inventief en creatief maakt, bewijzen de prakti-sche tips in een aantal bijdragen. Dat vrouwen gespitst zijn op we-geen en mogelijkheden om aan de armoede - en het sociale isolement dat daarmee vaak samenhangt - te ontsnappen, komt tot uitdrukking in de twee verhalen van de vrou-wen die vertellen over hun deel-name aan een cursus 'Erkenning Verworven Competenties' (EVC).. Ervaringen die voortborduren op het uitvoerige artikel over dit thema in de vorige

een uitkeringssituatie een oplei-ding wilt gaan volgen. Belangrijk en handig voor zowel vrouwen (en mannen) als voor klantmanagers van uitkeringsinstanties en studie-coördinatoren van onderwijsinstel-lingen.

WERKENDE ARMEN

Armoede treft niet alleen mensen met een uitkering, maar in toene-mende mate ook velen die betaald werk hebben, waaronder opnieuw veel vrouwen. Daarover gaat het artikel 'Onzeker bestaan' van Ans Pelzer Ook de schuldenproblema-tiek treft vrouwen hard, zo leren de resultaten van een onderzoek dat de Sociale Alliantie recent liet uitvoeren: Hub Crijns bericht. Tussen alle kommer en kwel blijft er ook ruimte voor humor, zelfs als je cavia ziek wordt of de Mexi-caanse griep zich aandient. Een verheugend bericht: de inspanning van vrouwen om hun situatie te verbeteren blijven niet onopgemerkt! Dat komt tot uitdrukking in het toekennen van de Marga Klom-

péprijs aan Annemiek de Jong. Lees het interview met haar van de hand van Mijne Bosman. Een klein stukje 'gerechtigheid', waar-aan voor het overige nog veel ontbreekt, zoals Wilma Kuijpers constateert in haar column. En zo is deze Vrouwenspecial, dankzij vereende inspanningen, een veel-zijdig nummer geworden.

Nel de Boer

Arme Krant. De bijdrage van An-nemiek de Jong van het Steun-punt Stu-derende Moeders gaat een stap verder: zij heeft een Stap-penplan ontwor-pen waarin beschreven staat wat er komt kijken en waar je op bedacht moet zijn als je vanuit

Zij wil vooruit

Onder de titel 'Zij wil vooruit - over jonge vrouwen met een minimuminkomen', brengt de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA een publicatie uit over vrouwen van 20 – 39 jaar die minstens een jaar - maar meestal veel langer - leven van een minimuminkomen. In Nederland gaat het om een groep van 128.000 vrouwen.

Het boek bestaat uit twee delen. Deel 1, de kern van het boek, wordt gevormd door negen persoonlijke verhalen van even zoveel vrouwen. Ze hebben ieder een heel verschillende achtergrond: alleenstaand of met partner, met en zonder kinderen, allochtoon en autochtoon, met of zonder betaald werk.

In deel 2 wordt een bescheiden hoeveelheid cijfermateriaal gepresenteerd over de totale groep vrouwen in Nederland van 20 – 39 jaar met een minimuminkomen. Hun situatie wordt op een aantal punten vergeleken met die van vrouwelijke leeftijdsgenoten en met informatie over armoede onder de totale Nederlandse bevolking.

SAMENLEVING IS VERANDERD

De laatste jaren is de samenleving ingrijpend veranderd. Op jonge vrouwen wordt een steeds grotere druk uitgeoefend om deel te nemen aan het arbeidsproces door het verrichten van betaald werk buitenshuis. Vaak moeten zij een baan combineren met de zorg voor kinderen. De school doet een beroep op hen voor allerlei vrijwilligersklusjes en soms hebben zij ook nog mantelzorgtaken. Als ze een uitkering hebben, dan hebben zij sollicitatieplicht en worden naar een 'work first' project gestuurd. Hoe doen zij dat allemaal? Wat weten wij eigenlijk van die jonge vrouwen met een minimuminkomen? Wie zijn zij? Hoe ziet hun leven eruit? Waar

lopen zij tegenaan? Hoe kijken zij naar de toekomst? De negen vrouwen die in het boek aan het woord komen, gunnen ons een blik in hun leven. Zij vertellen over hun verleden, hun dagelijks leven in het hier en nu en hun verwachtingen, hoop en plannen voor de toekomst.

RODE DRADEN

Deel 1 van het boek eindigt met een aantal rode draden die uit de verhalen van de vrouwen naar voren komen, gevolgd door enkele aanbevelingen.

Zij wil vooruit

SYMPOSIUM

Op 11 november 2009 wordt een nieuwe uitgave van de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA gepresenteerd tijdens het symposium 'Zij wil vooruit'. Dit symposium vindt plaats in vergadercentrum Vredenburg, Vredenburg 19, 3511 BB Utrecht.

In Nederland moeten ruim 125.000 vrouwen van 20 - 39 jaar rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau of minder. Wie zijn zij? Hoe ziet hun leven eruit? Waar lopen zij tegenaan? Waarvan dromen zij? Hoe kijken zij naar de toekomst?

In het boek 'Zij wil vooruit' geven negen vrouwen een antwoord op deze en andere vragen en gunnen ons daarmee een blik op hun dagelijkse leven. Uit hun verhalen komt naar voren hoe zij zich inspannen om hun situatie te verbeteren. Hoeveel zij daarvoor over hebben en welke barrières ze daarbij tegenkomen. Verruiming van de mogelijkheden voor scholing en studie vanuit een uitkeringssituatie zien zij daarbij als een belangrijke voorwaarde.

Het boek wordt aangeboden aan Saskia Noorman-Den Uyl, voorzitter Landelijk Overleg Sociaal Raadslieden. Het programma begint om 13.30 uur, na een ontvangst met koffie en thee vanaf 13.00 uur. Behalve een inleiding en de aanbidding aan Saskia Noorman, zal Noorman-Den Uyl ook een toespraak houden. Onder leiding van Marije van Dodeweerd vindt er vervolgens een paneldiscussie plaats over knelpunten en aanbevelingen, waarbij ook deelnemers uit de zaal worden betrokken.

Aanmelden voor het symposium is nodig, in verband met catering! Dat kan telefonisch (073-612 1939), via de mail (info@armekant-eva.nl) of via de website (www.armekant-eva.nl). Na aanmelding wordt geen bevestiging of materiaal toegezonden.

Een belangrijke rode draad is: het verlangen van de vrouwen om zich te bevrijden uit hun situatie van armoede en afhankelijkheid en de enorme inzet en vasthoudendheid die zij aan de dag leggen om dat voor elkaar te krijgen.

'Zij wil vooruit', Hetty Doeze Jager en Nel de Boer, m.m.v. Henk Weijnen. Uitg. Werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA, ISBN/EAN 978-90-75684-18-6, 130 pagina's, prijs € 7,50 (+ porto). Te bestellen bij de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA, Den Bosch.

"We zullen alle kansen pakken die ons geboden worden. Er is ons veel diep leed overkomen. Erger kan niet. We kunnen onze jeugd niet terughalen, maar we kijken vooruit. (...) Gelukkig gaat het steeds beter. We kunnen leven van heel weinig geld en we hebben geleerd dat kleine dingen ons leven blijer en vrolijker kunnen maken".

Jasna, gevlucht uit voormalig Joegoslavië.

"Als de buitenwereld in de gaten heeft dat je een bijstandsuitkering hebt, dan krijg je vaak het idee dat ze op je neerkijken. Ze denken dat uitkeringstrekkers de hele dag voor de televisie op de bank hangen en dat het in hun huizen een rommeltje is. Bovendien wordt het niet serieus genomen wanneer we vrijwilligerswerk doen, terwijl het zinvol werk is. Mensen 'in goede doen' realiseren zich niet dat het iedereen kan overkomen. Daar wordt veel te luchtig over gedacht. Nee, in de uitkering zitten is geen pretje".

Marjan.

Geld(t) voor nu en later

De FNV Vrouwenbond biedt een cursus aan over 'Wat elke vrouw moet weten over geld'. De cursus wil vrouwen meer inzicht geven in hun financiën en de financiële gevolgen van de keuzes die ze maken in hun leven en loopbaan. Aan de cursus werken verschillende deskundigen mee, zoals een budgetvoorlichter, een notaris, een pensioenadviseur. Er wordt gewerkt met concrete voorbeelden, veel tips en handige informatie.

Vrouwen gaan anders met geld om dan mannen. Ze zorgen vaak niet zo goed voor hun financiële positie. Ze doen een stapje terug op de arbeidsmarkt door het combineren van betaalde arbeid en zorgtaken. Ze hebben vaker te maken met een pensioenbreuk, met als gevolg een lager pensioen. Ze weten vaak te weinig van financiële zaken. Ze gaan er bij een echtscheiding meestal op achteruit. Wie goed op de hoogte is en zich beter bewust is van de consequenties, kan betere beslissingen nemen.

VIER BIJEENKOMSTEN

De cursus bestaat uit 4 bijeenkomsten, die ook afzonderlijk gevolgd kunnen worden.

De eerste gaat over 'Wat je moet

weten over je inkomen'. Hoe lees je je loonstrook of uitkeringsspecificatie? Op welke toeslagen en heffingskortingen heb je recht?

De tweede gaat over de toekomst van je inkomen en pensioen. Hoe zit het met pensioenen? Wat is een

AOW-gat? Wat zijn de gevolgen van echtscheiding?

De derde bijeenkomst heet 'Tot de dood ons scheidt: over erfrecht en testament'.

De vierde cursus gaat over 'Budgetteren, hoe doe je dat?' Hoe voer je een financiële administratie? Hoe kun je plannen en overzicht bewaren? Hoe kun je besparen? Welke inkomensregelingen zijn er mogelijk?

INFORMATIE EN AANMELDEN

De cursus start bij voldoende aanmeldingen op meerdere plaatsen in het land. de kosten zijn € 7,50 per bijeenkomst (voor leden FNV Vrouwenbond € 5,-), incl. koffie/thee en informatiemateriaal.

Voor de hele cursus van 4 bijeenkomsten zijn de kosten € 25,- (voor leden Vrouwenbond € 17,50). Aanmelden bij FNV Vrouwenbond, Postbus 8576, 1005 AN Amsterdam, 020-5816398, post@fnvvrouwenbond.nl.

Samen Sterk

Wegzakken, oprabbelen en elkaar steunen

Annelies van Zeven uit Tilburg vertelt het verhaal hoe ze in de financiële problemen raakte, hoe ze er langzaam bovenop kwam en hoe ze de werkgroep 'Samen Sterk' opzette.

Zeven jaar geleden kwam mijn man thuis te zitten na een reorganisatie op het bedrijf. Mijn man kreeg een vertrekpremie en had niet zo'n haast om gelijk te solliciteren. Er ging regelmatig een sollicitatiebrief de deur uit, maar overal op reageren was niet nodig. Intussen was ik eindelijk zwanger, na drie miskramen. Het was geen makkelijke zwangerschap. In juli werd onze dochter geboren. Mijn man was nog steeds werkloos thuis. Hij ging na een paar maanden wel vrijwilligerswerk doen, maar dat levert geen geld op. Hij kreeg hulp van een reïntegratiebureau, maar ook hiermee lukte het niet. Hij schreef bijna perfecte sollicitatiebrieven, maar aangezien hij een heel specifieke opleiding heeft, was het moeilijk werk te krijgen. Financieel lukte het niet meer. Wij schaamde ons ervoor. We hebben hulp gevraagd bij een bureau voor schuldhulpverlening. Maar omdat we een koophuis hadden, moesten we eerst naar een huurhuis voordat ze iets voor ons konden betekenen. Ik moest mijn moeder steeds vaker om hulp vragen bij het kopen van de dagelijkse boodschappen. Ik had geen aanmaningen, maar voor eten en verzorging hadden we niks meer over. Toen onze dochter anderhalf was, had ik er genoeg van. We gingen ons aan elkaar ergeren. Ik wilde wel werken, maar had psychische klachten door een whip-lash. Mijn man wilde wel, maar wist niet meer waar hij op moest reageren. Het lukte ons niet meer het hoofd boven water te houden. We leken te gaan verzuipen. Ik heb op zekere dag gezegd: "We

gaan nú hulp roepen, anders ga ik scheiden en kies ik voor mijn dochter." Vreselijk hard, maar dat was de stap om verder te komen. Ik schaamde me dat ik bij mijn vriendin moest bedelen om schoentjes te krijgen voor mijn dochter die net leerde lopen.

JE GENEERT JE DOOD

We zijn naar het buurtmaatschappelijk werk in onze wijk gegaan. We kregen opdracht om de vaste telefonie en de auto eruit te doen. Alles wat overbodige luxe is, moesten we verkopen. Ze heeft ons aangemeld bij de voedselbank. En we kregen brood aan de deur van Pater Poels. Je geneert je dood en gaat door de grond heen. Maar je pakt de lijntjes die je aangereikt worden om uit de puinhoop te komen. Brood kregen we aan de deur, en ik had zowaar nu en dan iets bij de koffie. Aan niemand hoefden we verantwoording af te leggen. De eerste stap bij de voedselbank was een grote overwinning. Ik voelde me zo te kijk staan. Maar de lieve mensen die dit op hebben gezet, hebben ons hartelijk verwelkomd. We werden als bijzondere gasten ontvangen. Niemand die je scheef aankijkt; we zaten allemaal in hetzelfde schuitje. Uit dank ben ik iets terug gaan doen. We hebben een keer een bingo georganiseerd met prijzen die via de detailhandel ter beschikking werden gesteld. Zelfs een goede imitatiezanger van Frans Bauer wilde ons een leuke middag bezorgen. Zo probeerde ik iets terug te doen. Want samen kun je veel. Een stukje ontspanning maakt ook het leven in armoede makkelijker, draaglijker.

ALLES KWAM WEER OP DE RIT

Na een jaar konden wij de voedselhulp bedanken en alleen verder. Alles kwam weer op de rit. Mijn man had werk gevonden. Echter, uit de rode cijfers komen duurde nog wel even. Met mensen die ik had leren kennen bij de voedselbank hebben we gedacht om iets op te zetten naast de voedselhulp, om mensen elkaar te laten helpen. Met wat ik over heb of waar ik niets meer mee kan doen, kan ik een ander helpen; een soort ruilhandel. Maar ook in de sfeer van ontspanning kun je voor elkaar iets doen. We bedachten de werkgroep 'Samen Sterk'. Het zou fijn zijn als we een plekje kunnen maken waar we in ieder geval met elkaar als lotgenoten een bakje koffie konden drinken of een kaartje konden leggen of iets leuks maken. De wethouder stuurde ons naar Moedercentrum De Ketting. Na een gesprek mochten we daar gebruik maken van een ontvangstruimte. Inmiddels komen we al drie jaar op donderdagochtend samen. We proberen armoede bespreekbaar te maken. Dit is nog steeds moeilijk. Niemand hangt graag zijn vuile was buiten. Ik wel. Ik heb er voortaan lak aan wat mensen vinden. Ik laat juist zien dat je met knokken een heel eind komt. Als je samen dingen onderneemt, kun je ook sterker worden. Leuke dingen hoeven niet altijd geld te kosten.

RUGGENGRAAT

Onze werkgroep Samen Sterk functioneert nu in twee wijken in Tilburg-Zuid. We hebben acht vrijwilligsters die zich actief inzetten en we hebben contact met 30 à 40 gezinnen. Op moedercentrum De Ketting eten we samen met sociaal buurtcafé op elke laatste zaterdag van de maand. We organiseren

diverse leuke activiteiten. In een andere wijk hebben we kledingbeurzen gehouden. We staan binnenkort met vijf kramen op de openingsbazaar van het nieuwe wijkgebouw. Op 17 oktober, Werelddag tegen Armoede, zetten we een evenement neer in Tilburg-Zuid. Wij geven aan diverse organisaties door waar sommige dingen misgaan. Wij onderzoeken soms voor anderen waar ze op vastlopen in de hulpvraag. Kortom, kom je bij ons dan sta je niet alleen, dan krijg je onze ruggengraat mee en sta je sterk.

OOK NU IS HET WEER SPANNEND

Zelf heb ik kunnen solliciteren op een baantje bij de organisatie waar ik het eerst binnenkwam. Ik heb nu een baan van 10 uur. Dit is echt voor de extra dingen. Langzaamaan komen we uit de rode cijfers. We weten sinds kort echter

dat onze dochter de ziekte coeliakie heeft en bepaalde dingen niet meer gewoon mag eten. Haar dieet geeft voor ons extra kosten en dat moeten we leren incalculeren. Maar dat komt goed. We weten wat we moeten inleveren om dit op te vangen.

Ook nu is het weer spannend. Het werk van mijn man heeft deeltijd-WW aan moeten vragen voor het personeel. Er is goede hoop. Maar toch: in ons achterhoofd zitten er ook vraagtekens. Maar wij weten wat we moeten inleveren om uit de rode cijfers te komen en te blijven. We rijden geen auto meer als het niet kan. We gaan gelijk weer alle luxe uit huis gooien. Niet dat we die veel hebben. Maar telefoonabonnement en het tijdschrift dat ik samen met mijn moeder lees, gaan er gelijk weer uit. Een gewaarschuwd mens telt voor twee.

Ik leer nog iedere dag van werkgroep Samen Sterk ook al heb ik zelf het initiatief genomen. Wij leren de wethouders soms nog dat het niet zo makkelijk gaat, al word het zo wel afgeschilderd. Wij geven mensen een wegwijzer waar je naar toe kunt. Ik krijg vaak zo leuke redacties. En werkelijk waar: iedereen kent wel iemand die de eindjes niet aan elkaar kan knopen. Wij zoeken nog steeds vrijwilligsters die Samen Sterk willen versterken. En ik blijf me inzetten om anderen te helpen. Want Samen Staan we Sterk.

Annelies van Zeben

SAMEN STA JE STERKER

Maandagochtend half 10 ... Rond de koffiepot bespreken we het wel en wee. Jennifer trakteert op koek uit haar voedselbankpakket. Zoonlief heeft zijn B-diploma. Karima vertelt over het contact met haar advocaat. Misschien kan ze een verblijfsvergunning krijgen op grond van de 10 jaar en 3 maanden dat zij en haar gezin al wachten op uit-

sluitsel van de IND... En ook de anderen vertellen van grotere en kleinere gebeurtenissen van de afgelopen week. Er wordt gelachen, tips uitgewisseld. Een vakantiemaatje gevonden voor een week voor 'vrouwen met een smalle beurs'.

Vrouwempower: Samen sta je sterk, dat is de naam van de groep. En ook al zijn we pas een paar weken

bezig, zo lijkt het ook te gaan werken. Geldzorgen, verblijfsvergunningproblemen, gezondheidsklachten, ze zijn het lastigst als je ze in je eentje moet dragen. Zeker als je er dag in dag uit in dezelfde cirkel mee ronddraait. Maar samen, samen staan ze sterker.

De vrouwengroep 'Samen sta je sterk' draait al een poosje in het Meester Geertshuis in Deventer.

Ook na september gaat de groep door. Meer informatie is te krijgen door te mailen naar info@meestergeertshuis.nl.

Alleenstaande vrouwen met schuldhulp

Onderzoek Sociale Alliantie

De Sociale Alliantie, het brede samenwerkingsverband van de anti-armoedebeweging, kiest jaarlijks een thema dat in de activiteiten van de Alliantie extra aandacht krijgt. Dit jaar is dat 'schuldenproblematiek', vooral onder alleenstaande vrouwen. Hub Crijns en Marleen Hazenberg berichten over de eerste uitkomsten van een uitgebreid onderzoek.

De onderzoeksresultaten komen aan de orde in de regionale Alliantiedagen die in het najaar op vijf plaatsen in het land gehouden worden. Ook worden ze geagendeerd voor het overleg dat de Sociale Alliantie jaarlijks tegen het einde van het jaar voert met de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De Nederlandse Vereniging van Kredietbanken heeft in 2008 ruim 70.000 dossiers behandeld rond schuldhulpverlening. Daarvan zijn er 44.000 omgezet in een daadwerkelijk traject van schuldsanering, schuldbemiddeling, betalingsregeling of herfinanciering. De schuldhulpverleningsmonitor is een informatiesysteem voor het verloop van de schuldhulpverlening. Aan deze monitor kunnen de leden van de NVVK gegevens over de trajecten schuldhulpverlening leveren. De kredietbanken bereiken 42 procent van de totale landelijke informatie aangaande schuldhulpverlening. Uit het onderzoek binnen deze dossiers blijkt dat zich in 2008 circa 7.000 alleenstaande ouders melden omdat zij in de financiële problemen zijn geraakt. Het feitelijke aantal alleenstaande ouders met schulden ligt in Nederland hoger. Eén op de zeven huishoudens met schulden krijgt immers hulp van een schuldhulpverlenende organisatie.

VEEL ALLEENSTAANDE MOEDERS...

Van de 7.000 alleenstaande ouders hebben er 3.181 in 2008 een aanvraag voor een traject schuldhulpverlening ingediend. Van deze groep konden 2.308 dossiers uitgesplitst worden naar klant-

kenmerken. Van de alleenstaande ouders met een traject voor schuldhulpverlening is 87% vrouw en 13% man. Meer dan 92% is boven de 25 jaar. De gemiddelde leeftijd van de vrouwen is 38 jaar. De burgerlijke staat is onder te verdelen in gehuwd, gescheiden, weduwe of alleenstaand. Wanneer de vrouwen niet tot één van de eerste drie categorieën behoren, vallen zij onder de categorie alleenstaand. Van de vrouwen is 19% gescheiden. Eén procent is gehuwd. Alleenstaand is 79%. Bijna alle vrouwen hebben de Nederlandse nationaliteit: dit is 94%. Eén procent heeft de Turkse en eveneens één procent de Marok-

kaanse nationaliteit. De herkomst is afhankelijk van het geboorteland van de ouders. Het CBS ziet personen waarvan tenminste één van de beide ouders in het buitenland is geboren, als allochtoon. Volgens deze definitie is van de onderzochte vrouwen 73% autochtoon, 27% is allochtoon. De herkomst is voor schuldenproblematiek geen bepalende factor.

...MET JONGE KINDEREN

Van alle éénoudergezinnen heeft meer dan driekwart kinderen in de leeftijd tot 12 jaar. Ongeveer één derde heeft kinderen tussen de 12 en 18 jaar. Er zitten dus veel jonge kinderen met hun ouder in de schuldhulpverlening. Het gemiddelde aantal kinderen is 1,8. Bij 46% is er een huishouden met een ouder en één kind. Van alle alleenstaande ouders heeft 30% een aanvraag voor de WSNP (Wet Sanering Natuurlijke Personen) gedaan. Slechts 3% heeft schulden tot 2.500 euro.

28,2% tussen 2.500 en 10.000 en 23,7% tussen 10.000 en 17.500 euro. Ruim 30% heeft schulden boven de 25.000 euro. De gemiddelde schuld is 18.700 euro. Tussen de hoogte van de schulden en het aantal kinderen blijkt geen verband te zijn. Ouders met oudere kinderen hebben vaker een hogere startschuld. Hoe hoger de leeftijd van de vrouw, hoe hoger de schuld bij de aanvang van het traject. De alleenstaande ouders die gescheiden zijn, hebben een hogere schuld dan de andere ouders. Vrouwen met een WSNP-traject hebben vaker een hogere startschuld.

Hub Crijns en Marleen Hazenberg

Erkenning Verworven Competenties

Hoe was het om mee te doen?

In het vorige nummer van de Arme Krant hebben we geschreven over het project 'Erkenning van Verworven Competenties' (EVC). Wat is het? Wie kunnen eraan meedoen? Wat heb je eraan? In dit nummer vertellen twee deelnemers over hun ervaringen. Als eerste komt Wardi Veltman uit Tilburg aan het woord.

In oktober 2008 kreeg ik van een bekende te horen over de training EVC, empowerment-training. De FNV Vrouwenbond, het Empowerment Centre en het Centrum Buitenlandse Vrouwen organiseren deze training en ik heb me direct aangemeld om mee te doen. In die periode was ik bezig met een traject bij een reïntegratiebureau om weer aan werk te komen en terug te keren naar de arbeidsmarkt. Daar sluit deze training goed bij aan. Door diverse privé-omstandigheden was ik in de WIA (werken naar vermogen) terechtgekomen en kon ik wel wat hulp hierbij gebruiken, waardoor ik nu een goede levenservaring heb opgedaan. Deze training Erkenning van Verworven Competenties is goed om jezelf meer of opnieuw te leren kennen en zondig meer voor jezelf op te komen (assertiviteit). En zelfwaardering te krijgen als ondersteuning voor jezelf en je (toekomstige) werkgever, met behulp van daarbij aangereikte materialen. We kregen de training in een klein groepje, met maximaal zo'n 10 vrouwen, verdeeld over 6 lesdagen, onder leiding van een trainster en een beginnende co-trainster. Hierbij kregen we onderwerpen zoals:

- Wat is EVC
- Portfolio maken van jezelf
- 'Mijn leven in vogelvlucht'
- 'Waar ben ik trots op?'
- 'Wat heb ik in de vingers?'
- 'Zelfbeoordeling ervaring in de

- onbetaalde zorgarbeid'
- Curriculum Vitae maken en leren solliciteren

VERLOOP VAN EVC-TRAINING

Het was erg gezellig om met een aantal vrouwen van verschillende nationaliteiten en leeftijden in het team te zitten en er ontstond al snel een vertrouwde werksfeer

onder elkaar, waarbij er soms ook gelegenheid was om persoonlijke dingen te vertellen als je dit zelf wilt. Hierdoor was het maken van de opdrachten, soms alleen en soms in een groepje, goed te doen voor iedereen. En in de pauze werd er voor een goede lunch gezorgd. De training geeft

je meer inzicht in jezelf door te bekijken wat je allemaal kan en gedaan hebt in je leven, zowel op school, werk, vrijwilligerswerk en privé. Hiervan wordt een portfolio gemaakt, om je verder op weg te helpen.

EINDE EN NAZORG

In de laatste les kregen we de gelegenheid om een kort verslag te maken over jezelf en dat werd in een boekje gebundeld 'Informeel gewaardeerd Tilburg, stelt zich voor ...'. om aan de (toekomstige) werkgevers te kunnen presenteren. Er was ook gelegenheid

om met een coach van de FNV Vrouwenbond nazorg te krijgen als men hier behoefte aan had. Op een officiële afsluiting vanuit de FNV Vrouwenbond kregen we het certificaat van de EVC-training uitgereikt, wat een erg goed gevoel geeft. God zij dank voor alles. Ik wil iedereen die zich

hiertoe geroepen voelt en wat hulp of ondersteuning kan gebruiken, aanmoedigen zich aan te melden. Nadat de training voorbij was, werd ik gevraagd door een trainster om een vervolgtraining 'Train-de-trainer' te doen, om zelf ook inzetbaar te zijn om een EVC-training te geven. Bij een slotbijeenkomst heb ik een certificaat co-trainer ontvangen uit handen van Wethouder P. Huijgen (Armoedebeleid) uit Tilburg, waarbij ook werkgevers werden uitgenodigd. Met een interview heb ik toelichting gegeven op dit project. Inmiddels ben ik geheel hersteld en met een opleiding receptioniste/telefoniste bezig die ik in september dit jaar met goed succes afrond en hoop dan snel weer aan het werk te kunnen bij een werkgever.

Wardi Veltman

ZELFVERZEKERDER

Ik heb het EVC-project dat ik gevolgd heb in Emmen als zeer positief ervaren. Ik zal in het kort vertellen hoe het ging. Ik ben al een hele lange tijd bij huis en kreeg een berichtje dat ik een cursus kon gaan doen, een EVC-project. Wist ik veel wat ik mij daarbij moest voorstellen. Ik had verder geen informatie gekregen, dus het was een verassing. Het enige dat van ons gevraagd werd, was dat wij zes weken elke maandag aanwezig waren. Geen enkel probleem.

We kwamen binnen in de Meerstede in Emmermeer, Emmen, en er waren 12 dames en een juf; geen strenge maar wel correct. We deden eerst een rondje wie wie was. Het was zo leuk om te horen dat we ongeveer allemaal dezelfde geschiedenis hadden meegemaakt. Dus mijn voorstel was dan ook dat iedereen vrijuit kon spreken en dat niemand zich hoeft te schamen over wat dan ook. We moesten ons verdiepen in wat je allemaal in huis hebt. Heel positief, wanneer je geen gevoel van eigen waarde hebt. Ik heb voor mij zelf een map gemaakt met alleen maar de dingen die ik kan en wie ik ben, en verder niets negatiefs in die map. Dus als ik een rotdag heb, kijk ik even in die map en dan word ik weer vrolijk. Wel was het zwaar om overal bewijs voor te krijgen en referenties. Maar als je maar goede contacten hebt, krijg je die wel. Wat ik heb geleerd is dat ik meer kan dan ik tot nu toe gepresteerd heb. Dus ik ben een sterke zelfverzekerde vrouw geworden. Lang leve het ECV, je wordt er zelfverzekerder mee!

Janine van de Berg

Inloopochtenden

Elke derde dinsdag van de maand (behalve in juli en augustus) houdt het Steunpunt Minima in de gemeente Hellendoorn een Inloopochtend in een wijkgebouw in Nijverdal. Met het houden van een Inloopochtend willen we mensen een laagdrempelige, veilige plek bieden waar men, onder het genot van een kopje koffie of thee, terecht kan met verhalen, problemen, zorgen en niet te vergeten positieve ervaringen en gezelligheid. Je verhaal doen bij iemand die aan een half woord genoeg heeft en meteen snapt waar het over gaat, kan een hele opluchting betekenen. En je probleem vertellen aan iemand die hetzelfde meegemaakt heeft en er ook al een oplossing voor heeft gevonden, is natuurlijk helemaal fijn.

Niet alleen minima, ook mensen met een 'gewoon' inkomen die zich oprecht betrokken voelen bij

de problematiek van de minima, zijn van harte welkom. Op deze manier geven we vorm aan het bondgenootschap tussen minima en niet-minima. Tijdens een Inloopochtend komen allerlei zaken aan de orde: problemen, maar ook vrolijke gebeurtenissen.

De Inloopochtenden blijken in een grote behoefte te voorzien. In het begin (2003) kwamen er gemiddeld zo'n 10 – 15 personen. We hebben er zelfs wel eens met ons vijven gezeten. Tegenwoordig zijn we meestal met minstens 25 mensen, meest vrouwen. Maar ook mannen vinden hun weg naar de inloopochtend. Elke keer komen weer nieuwe bezoekers die we nog niet eerder ontmoet hebben. Sommigen worden meegenomen door vrienden, burens of familie, anderen lezen erover in de media of zijn bij mij op het spreekuur geweest en komen alleen, heel

aarzelend, binnen. Er zijn een paar vrouwen die bijna nog geen inloopochtend gemist hebben! De meeste bezoekers zijn vrouwen, waarschijnlijk omdat het toch meestal vrouwen zijn die na een echtscheiding te maken krijgen met financiële problemen. Wel zijn er ook echtparen die trouw komen (WW, WAO) of alleenstaande mannen. De leeftijd van de bezoekers varieert van midden twintig tot een paar dames van in de tachtig. Ook de nationaliteit varieert: autochtone Nederlanders, maar ook Nederlanders van Europese, Molukse en Turkse afkomst en veel vluchtelingen uit Afrika en Azië. We krijgen vaak tweedehandskleding aangeboden. Die nemen we mee naar de Inloopochtend. Bezoekers mogen dan uitzoeken wat ze kunnen gebruiken.

Rikie Dommerholt

Ar-moeder

Ik ben een ar-moeder. Alleenstaand, bijstand, dochter van acht, klant bij de voedselbank. Dus dan weet je het wel. Net klaar met de opleiding voor yogadocent, ben ik bezig een groepje te formeren van kindertjes uit arme gezinnen die geen geld hebben voor clubjes en verenigingen, zoals mijn eigen dochter. Yoga is ideaal als je arm bent. Want yoga gaat over onthecht leven en dus krijgt de armoede zin en betekenis. Maar ja, het is natuurlijk wel effe een verschil of je vrijwillig kiest voor consuminderen, als hippe trend, of onvrijwillig niet meer kunnen kopen wat je nodig hebt. Ik ben een beetje als mijn oma geworden, die de hongerwinter heeft meegemaakt. Die vertelde ooit met de tranen in haar ogen dat ze een pudding hadden. Dat was toen heel bijzonder. Die pudding stond bij het raam. Toen kwam er een bombardement en de ramen sprongen eruit. In de pudding. Ze was op hoge leeftijd nog voedsel aan het hamsteren. Ik was laatst aan het koken en morste per ongeluk de geraspte kaas. In een impuls vloog ik op de grond om de kostbare kaas op te rapen, met tranen in mijn ogen over de verspilling. Onze vloer is een vieze, ruwhouten vloer die niet geboend kan worden, omdat het de ondervloer is. We hebben geen geld voor zeil of laminaat of zo, dus dat krijg je niet goed schoon.

En als daar dan eten op valt, dat je niet weg wilt gooien, dan gooi je dat toch terug in de pan. Met Gods zegen. Dat zijn dingen, daar schrik ik dan zelf van. Want ik kom uit een welgesteld gezin en heb het vroeger altijd goed gehad. Kliekjes gooiden we weg! Kan ik nu gewoon met de pet niet meer bij! Ik kan ook vertellen over mijn sport-bh's. Die zijn vijf jaar oud. Dat is net schuurpapier: het elastiek is op. Maar ik heb niks anders. En bh's in mijn maat zijn erg duur. Ik hoop niet dat ik ooit weer een vriend krijg, want ik schaam me gewoon voor mijn ondergoed! Het klinkt dolkomisch, maar het is om te huilen natuurlijk. Of wil je een verhaal over de voedselbank? Eén keer in de vier weken krijg je een doos. De helft kan ik weggooiden. want dat zijn dingen die ik om gezondheidsredenen niet consumeer. Nog los van de producten die over de houdbaarheidsdatum zijn: met vlees moet je dan toch erg uitkijken. Vlees eten wij gelukkig bijna nooit. Maar ieder pakje koffie, ieder pak wc-papier of waspoeder, daar ben ik blij mee. En het zijn superaardige mensen bij die voedselbank. Maar de welgestelden denken dat wij daar echt onderhouden worden met eten. En dat is niet zo. Want er zit zelden eten in. Bergen snoep. Sausjes. Tomatenspuree. Een zak patat. Maar zelden vers fruit of groente. Vers fruit

TOEN WAS ER EVA

Zij schonk je een glimlach toen was er contact.

Zij reikte je de hand toen was er vriendschap.

Zij bood je haar hulp toen was er warmte.

Zij toonde haar gevoelens toen was er begrip.

zij gaf je vertrouwen toen was er EVA.

EVA Etten Leur

en groente alleen in de zomer. In de winter pot en blik en diepvries. Ik zit vol verhalen.

Sabine Neuteboom

VROUWENKALENDER 2010

Elk jaar geeft Narratio een Vrouwenkalender uit. Voor 2010 heeft deze kalender 53 eigentijdse schilderijen en tekeningen van dertig verschillende vrouwelijke kunstenaars. Iedere week heeft ook een tekst als overweging om te laten rondzingen, de woorden te proeven en te ervaren. Elf weken zijn in deze kalender afgedrukt op licht karton, om na de betreffende week gebruikt te kunnen worden als correspondentiekaart.

de kalender kost €7,50 (+ portokosten €1,56), en is te bestellen via de boekhandel, ISBN 90 5263 9302, of via 0183-628188, verkoop@narratio.nl, www.narratio.nl.

Eerstewereldarmoede

Zoals er armoede in de Derde Wereld is, is dat er bij ons in Nederland natuurlijk niet. Toch is het heel moeilijk om met een inkomen op bijstandsniveau mee te kunnen blijven draaien in onze Eerstewereldmaatschappij. Omdat de nadelen al zoveel naar voren gebracht worden, wil ik toch terugkijken op enige voordelen die het leven op bijstandsniveau met zich heeft meegebracht:

- Mijn kinderen kunnen heel goed met geld omgaan. Een van de kinderen zei: "Kredietcrisis? Die hebben wij altijd al gehad. Nu kunnen de anderen het ook eens voelen. Helemaal nog niet zo verkeerd".
- Creativiteit: wat hebben de kinderen veel getekend, met klei gewerkt en van niets weer iets leuks gemaakt. Zo ook met surprises voor Sinterklaas en kerstkaarten maken. Zij hebben mij altijd bezig gezien met de naaimachine en gereedschap en hebben daar automatisch handigheid van opgepakt.
- Eens had ik, zover dit mogelijk was, gespaard om met Kerst 'uit eten te gaan' in ons dorpje. Natuurlijk bij de Chinees, want dat was goedkoop en vanzelfsprekend in het dorp, want een auto hadden en hebben wij nog steeds niet. Het commentaar van de kinderen bij de volgende Kerst was: "Mam gaan we weer lekker gourmetten met Kerst? Dat vinden we veel leuker!"
- De kinderen hebben door hun levensomstandigheden in het verleden, veel begrip voor andere mensen ontwikkeld.

IN BEWEGING

Lichaamsbeweging en maatschappelijk betrokken blijven, laten je voelen dat je leeft. Daarom is vrijwilligerswerk zo belangrijk als er geen betaald werk beschikbaar is en er wel tijd over is om dat te kunnen doen.

- Als je het zelf namelijk 'niet ziet zitten', is het een goede remedie: anderen te helpen, die er slechter aan toe zijn. Mijn ervaring is: Door anderen te helpen, help je jezelf ook!
- De beweging die ik tijdens mijn werk had, wil ik blijven houden. Daarom werk ik in de tuin bij oudere mensen en mensen die lichamelijk beperkt zijn.
- Kleding koop ik nog steeds in de uitverkoop. Ik heb me digitaal aangemeld bij alle goedkope winkelketens voor hun wekelijkse aanbiedingen. Deze zijn altijd eerder binnen dan de folders en digitaal heb je mooi overzicht van de koopjes.
- Als laatst opgedane voordeel: je niet schuldig voelen, omdat een uitkering eerlijk na overleg is toegekend. Het is een recht dat je hebt als Nederlands staatsburger en iedereen betaalt aan deze vorm van verzekering mee. Als een inboedelverzekering uitkeert vanwege een opgelopen schade, voelt ook niemand zich schuldig! Wees trots op jezelf dat je er alles aan gedaan hebt, en ook liever andere omstandigheden zou willen. Geniet van alles in de tussentijd. Als mens heeft iedereen daar recht op!

CARPE DIEM

Om af te sluiten: ik kan iedereen aanbevelen zich niet te verantwoordwoorden tegenover de eigen vrienden- en kennissenkring, wat betreft eigen geldbesteding. Dat doen anderen ook niet. Dat gemeentelijke instellingen dat doen, is voldoende! Carpe diem!

Een medestander (naam bij redactie bekend)

ONZEKER BESTAAN

Dit is een foto uit het boek 'Onzeker bestaan'. Over werkende armen, waaronder een groot aandeel vrouwen. Meer over het boek op p. 21.

Naam: Marian van Immerzeel
Geboren: 1958 te Rotterdam
Beroep: Postbesteller in Rotterdam

Salaris: Ca. € 175,- netto per maand voor een baan van zo'n 20 uur, aangevuld met ca. € 410,- bijstand en € 127,34 toeslag op norm

Gezinssituatie: Gescheiden, 2 kinderen thuis (1 dochter woont met kleindochter thuis)

"Het is gewoon slavenarbeid"

"Ik heb echt overal gezocht, maar niets gevonden. Ik ben best fit, ik kan op mijn leeftijd nog een heleboel werk verzetten. Maar dat zien ze niet aan die sollicitatiebrieven af en verder dan die brieven kom ik nooit. Ze zeggen het niet openlijk, maar ik ben gewoon te oud".

Hoe red ik het?

Op de Inloopochtend van het Steunpunt Minima in Hellendoorn op 19 mei 2009 bespraken we uitvoerig: 'Hoe red ik het met mijn uitkering?' Naar aanleiding van de vraag van één van de bezoekers of, en zo ja, hoe anderen rondkomen van hun uitkering of minimum-inkomen wisselden we tips en ervaringen uit.

- Ik kijk altijd alle reclamefolders na en zoek uit waar ik het goedkoopst terecht kan.
- Ik maak een lijst van wat ik echt nodig heb, ga naar één winkel en koop dan alleen maar wat ik op de lijst heb staan. Als ik naar meerdere winkels ga, zie ik altijd teveel. Voor mij werkt dit het beste.
- Ik neem de kinderen nooit mee als ik boodschappen ga doen. Zij zien altijd veel wat ze willen hebben. Op deze manier geen gezeur aan m'n kop! En altijd met een volle maag winkelen!
- Ik koop al mijn kleding bij het Leger des Heils. Ze hebben daar echt wel mooie kleding. Bovendien krijgen minima op de laatste zaterdag van de maand 50% korting op de kleding.
- Eenmaal per week komt iemand van het Maatschappelijk Werk samen met mij al mijn financiën doornemen. Dit helpt echt. Door haar leer ik te budgetteren en weer op eigen benen te staan. Als je het niet redt, roep dan tijdig de hulp van het MW in.
- Ik houd een kasboek bij en schrijf elke dag alle inkomsten en uitgaven op, tot op de laatste cent en tel de inhoud van mijn portemonnee na. Hoe vaak gebeurt het niet dat je denkt nog een tientje te hebben en je niet meer weet waar je het aan uitgegeven hebt.
- Ik houd wekelijks de meterstanden van gas, licht en water bij. Zo kom ik met de jaarlijkse energieafrekening niet zo gauw voor onaangename verrassingen te staan.

- Voor lege zeppompjes koop ik grote goedkope flessen badschuim (59 cent voor een liter) waarmee ik ze weer vul.
- Probeer, indien maar enigszins mogelijk, om niet te lenen voor studie. Dit is natuurlijk wel een toekomstgerichte lening, maar het is heel prettig om na afronding van de studie niet met een enorme schuld te zitten. Door heel zuinig te leven van mijn bijstandsuitkering heb ik het, samen met mijn dochter, gered om niet te lenen van het IBG voor haar studie. Ze kan zich nu richten op haar toekomst.
- Van het Steunpunt Minima leen ik af en toe het boek 'Nederland voor nop' van Aad Struijs met meer dan 1900 ideeën voor een gratis dagje uit.
- Ook het boek '101 tips goed met geld' van het Nibud kijk ik regelmatig door.
- Ik kijk vaak op de website van www.nibud.nl en www.nibud-jong.nl voor allerlei informatie.
- Ik pluis uit op welke aanvullende regelingen bij de gemeente

ik recht heb.

- Mijn kinderen zien altijd als een berg tegen de eerste schooldag na de zomervakantie op: iedereen mag dan vertellen waar ze in de vakantie naartoe zijn geweest. Wij kunnen echter door de financiële situatie niet op vakantie. We hebben er nu iets op bedacht: zij hebben een geweldig pannenkoekenfeest in Tuinesië gehad!

Mede door het bezoeken van de Inloopochtend zijn vrouwen (en ook mannen) sterker en zelfbewuster geworden. Ze weten nu waar ze met vragen terecht kunnen. Omdat ze lief en leed delen met anderen en allerlei ervaringen uitwisselen realiseren ze zich dat ze niet de enigen zijn die rond moeten komen van weinig inkomen. Bovendien zijn er hechte vriendschappen ontstaan tussen bezoekers van de inloopochtenden.

Rikie Dommerholt

MAATREGEL MEXICAANSE GRIEP

Zoals jullie weten is de Mexicaanse griep makkelijk overdraagbaar via bijvoorbeeld deurklinken, toetsenborden, waterkranen, winkelwagentjes, etc. Uit recent onderzoek is gebleken dat de bacterie ook erg gemakkelijk overdraagbaar is door het gebruik van muntstukken en bankbiljetten. De bacterie hecht zich erg goed aan de biljetten en de muntstukken die dagelijks door vele handen gaan, hetgeen een verhoogd risico op besmetting met zich meebrengt.

Teneinde de Mexicaanse griep buiten de deur te houden, kunt u uw gebruikte muntstukken en bankbiljetten vanaf heden gratis bij mij inleveren. Ik zal

dan zorgen dat de bacterie geen kans krijgt verdere besmetting te veroorzaken. U kunt de muntstukken en bankbiljetten bij mij afgeven of in mijn brievenbus deponeren. Deze zal elke dag leeggemaakt en gereinigd worden om besmetting tegen te gaan.

Hoe voelt het om je goed te voelen?

Van 'huisje, boompje, beestje' via dakloos naar seniorenflat

Het verhaal van Grada, 60 jaar en alleenstaand. Hoe zij op straat belandde, hoe zij armoede ervaart en hoe ze verbondenheid met anderen en nieuwe levensvreugde vindt.

Mijn ex-man woont in de VS, evenals mijn zoon met zijn gezin. We hebben jaren in Engeland gewoond, waar ik na de scheiding allerlei kleine baantjes had en steeds moeilijker rond kon komen. Daarom ging ik terug naar Nederland, vond snel werk in een zeilmakerij en onderdak bij mijn zus. Eind 2000 kregen we een heftige ruzie en kon ik niet meer bij haar wonen. Een tijdje kon ik hotels betalen, maar daarna kwam ik in de nachtopvang voor daklozen terecht. Het lukte me een tijdje mijn baan te behouden, maar na een tijd werd ik ziek van alle stress. Pas na een jaar juridisch getouwtrek en met steun van een advocaat, kreeg ik een WAO-uitkering. In die tijd heb ik schulden opgebouwd, waardoor je dan nog langer van weinig moet rondkomen. Via een pension en begeleid wonen heb ik sinds vier jaar een eigen seniorenflat, na vier jaar zonder eigen onderdak. Nog steeds vind ik het moeilijk om te ontspannen, rust te voelen en te genieten van het leven, al zijn die momenten er vaker en langer.

ARMOEDE MAAKT JE ZIEK

In Engeland kon ik door geldgebrek niet naar mijn zoon in de VS tijdens twee crisissituaties in zijn leven. Ik heb me daar lange tijd erg verdrietig en schuldig over gevoeld. Het was ook mede-oorzaak van mijn ziek worden jaren later. Het gaat beter sinds ik met steun van fondsen twee keer op bezoek ben geweest en ik via e-mail goedkoop veel contact kan onderhouden. Geld wordt ongewild een belangrijk onderwerp in je leven. Je moet er elke dag gedwongen mee bezig

zijn. Ik ben elke keer weer bang voor tegenvallers. Formulieren voor kwijtschelding of andere financiële post geven altijd weer veel paniek, stress en onzekerheid. Ik ben blij dat ik nog steeds een begripvolle ondersteuner heb voor mijn financiële zaken. Ik heb op mijn leeftijd alleen maar het perspectief dat het nog slechter wordt. Ik heb straks geen recht op het aanvullend pensioen dat ik in Engeland heb opgebouwd. Als je altijd een werkend leven hebt gehad en verder geen problemen zoals alcohol-, drugsverslaving of criminaliteit, dan is het extra schokkend dat uitkeringsinstanties je benaderen vanuit de vragen 'Ben je wel te vertrouwen?' en 'Wil je werken of wil je profiteren?' Omdat veel mensen zeiden 'je ziet er niet dakloos uit', ging ik mezelf expres verwaarlozen: als een dakloze er zo uit moet zien, nou, dan doe ik dat wel. Ik keek goed naar iemands ogen als ik zei "Ik ben dakloos" en kon dan voelen of iemand zich méér voelde dan ik of niet. Armoede en dakloosheid maken het moeilijk je eigen bron van levensvreugde te voelen. Van de stress en zorgen word je moe, je hebt minder weerstand, je leeft voortdurend met een schuldgevoel dat je faalt, dat je niks van je leven maakt. Alles uit het leven halen, veel kunnen doen, je gewoon goed voelen zonder onrust en spanning, vakantie houden: ik heb vaak het gevoel niet écht te kunnen leven, genieten en ontspannen.

CREATIVITEIT EN VERBONDENHEID

Tegelijkertijd heeft de armoede mij noodgedwongen wel geleerd om

van dag tot dag te leven: accepteren wat er naar je toekomt en erop vertrouwen dat je krijgt wat je nodig hebt. Vanuit dat geloof leef ik meer en meer: God geeft me wat ik nodig heb en ik zal het geluk niet in materiële zaken vinden. Je leert om er met weinig middelen toch iets van te maken. Toast met jam en slagroom is dan taart en met lapjes van de markt richt ik mijn flatje mooi in! Ook ervaar ik een sterk gevoel van verbondenheid met andere mensen die arm zijn. Ik zoek nog steeds de mensen van de straat op in de opvang en op straat. Toen ik daar zelf vertoefde, bracht ik andere daklozen naar ervaringsdeskundige belangenbehartigers ('straatadvocaten'), zodat zij geholpen zouden worden. Ik ben vrijwilligerswerk gaan doen op het kantoor van de straatadvocaten en op een dag vroegen ze mij of ik mee wilde werken aan een theaterproject over dakloosheid van een andere organisatie. Daar heb ik met veel plezier kennis gemaakt met theater en spelen. Het inspireerde mij om zelf een theatergroep op te zetten: Spotlight, voor en door kansarme mensen. Begin 2007 was de première van onze eerste theaterproductie 'Licht aan!'. Theater is een aansprekende manier om met humor en lichtheid een zware inhoud op het publiek over te brengen. Spelers kunnen hun moeilijke ervaringen omzetten in creativiteit, trots en speelplezier. Dat is prachtig om te zien. Ik leer veel van alles wat er bij de organisatie van Spotlight komt kijken en iedereen die er zich voor inzet. Die verbondenheid is onbetaalbaar en geeft mij levensvreugde!

Grada Broek en Annelies Neutel

Wat armoede met je doet

Helaas ben ik bijna 20 jaar ervaringsdeskundige inzake armoede. Ik ben gediplomeerd musicus met 2 hoofdvakken. Door het 'systeem' wordt het mij onmogelijk gemaakt om te werken. Te denken valt dan niet in geringe mate aan de armoedeval. Uitkeringsgerechtigden worden gestraft als zij werken. Denk aan kortingen op de uitkering, kortingen op de toeslagen, wel de lasten van het werk, maar niet de lusten. Werken mag en zal voor een uitkeringsgerechtigde niet lonen!

Ik zal proberen in een paar zinnen te zeggen wat armoede met je doet:

Armoede steelt de toekomst

Armoede verwoest de idealen

Armoede berooft je van je menselijke waardigheid

Armoede geeft verachting

Armoede geeft sociale, maatschappelijke en economische uitsluiting

Armoede maakt eenzaam

Armoede wordt door de buitenwereld beschouwd alsof je verstandelijk niet alles op een rijtje hebt

Armoede wordt beschouwd als

een vorm van a-sociaal zijn

Armoede wordt gezien als een vorm van profiteren en lui zijn

Armoede leidt tot veel vooroordelen

Armoede rooft de arbeidsvreugde en voldoening

Armoede heb je zogenaamd aan jezelf te danken en is dus een keuze!! volgens de buitenwereld.

Armoede is onrecht en moeten wij als beschaafde natie niet willen.

Armoede geeft chronische afwijzing en maakt minderwaardig.

Armoede ondergraaft het zelfvertrouwen.

Armoede heeft mijn leven verwoest!

En soms is er dan opeens een lichtpuntje. Zojuist kreeg ik bericht dat ik op de 50+ beurs, die onlangs in Utrecht werd gehouden, een

geweldige prijs heb gewonnen. Ik deed mee aan een prijsvraag van de Consumentenbond en heb een

all-in-one printer gewonnen. Wat een luxe en wat ben ik hier blij mee!

Wat een luxe en wat ben ik hier blij mee!

Bea Geelkerken, Assen

ONZEKER BESTAAN

Dit is een foto uit het boek 'Onzeker bestaan'. Over werkende armen, waaronder een groot aandeel vrouwen. Meer over het boek op p. 21.

Naam: Mies Mol

Geboren: 1953 te Weesperkarspel (nu Bijlmer, Amsterdam)

Beroep: Alfahulp thuiszorg in IJmuiden en omgeving

Salaris: € 800,- tot € 900,- netto per maand voor een baan van 24 uur

Gezinssituatie: Gescheiden, 4 kinderen uit huis.

"Alle alfahulpen verdienen zo slecht"

"Ik zie om me heen allemaal mensen van mijn leeftijd die meer wao krijgen dan ik aan salaris heb, die een hoger pensioen hebben dan mijn loon. En dan zou ik, omdat ik al die tijd voor mezelf gezorgd heb, een paar jaar extra moeten doorwerken?"

Men realiseert het zich niet

Over krap zitten en rampjes

Ik ben een alleenstaande moeder van vier te gekke puberzoons, waar er nog drie van thuis wonen, waarvan er twee ADHD hebben. Ik ben vorig jaar met een burn-out thuis komen te zitten. Doordat ik een ronduit slecht arbeidscontract had, kwam ik na zes weken in de bijstand. Toen ik daarbovenop een paar belastingaanslagen te betalen kreeg, kwam ik in aanmerking voor een verwijzing naar de voedselbank. Daar leven we nu al bijna negen maanden mee.

We komen rond van 840 euro per maand, ik heb ongeveer 70 euro per week over om alles van te betalen en elk ding dat er mis kan gaan in een gezin is een kleine ramp.

RAMPJES

Met twee ADHD'ers in huis betekent dat, dat mijn leven van rampjes aan elkaar hangt. "Mam, echt echt sorry, vanmorgen zaten mijn sleutels écht nog in mijn tas, maar nu is m'n tas weg. Gewoon weg... ja, m'n sleutels ook denk ik'. 'Hé ma, ik bel maar even, kun jij even kijken of mijn fiets toevallig nog in de schuur staat? Anders is tie denk ik gejat...." "Ik kon toch niet weten dat ik door mijn bed heen zou zakken als ik gewoon een beetje aan het sparren ben met F...".

"Die bal vloog écht niet normaal hoor mam, echt niet. Opeens ging ie zomaar helemaal naar rechts. Ja... nou is 't raam van de schuur stuk..." (alweer, voor de vierde keer). "... 't Gaat toch nergens over dat ik m'n rekenmachine niet eens even tien minuten in de studiezaal kan laten liggen... ja, ik moest gewoon even naar buiten, want W belde al voor de tiende keer. En dan kom ik terug en istie gewoon weg, pleite... gaat nergens over...".

GEEN AUTO MEER

Diepe zucht. Gelukkig bestaat er bijzondere bijstand, anders zou ik het zelfs met een voedselbankpasje

niet redden. Buiten de rampjes zijn er de gewone kosten: pubers groeien helaas ook hun voeten. Soms gaat een paar schoenen maar drie maanden mee. Dus ik red het niet meer met één paar per seizoen. Ze willen zakgeld en kleedgeld. Gelukkig mogen ze vanaf hun dertiende een krantenwijk: dat levert ze leuk wat geld op. Ik had een klein autootje. Ik hoopte dat hij de vijftiende zou halen, maar helaas werd ie afgekeurd op zijn vierentwintigste verjaardag. Er moest voor 1000 euro aan versleuteld worden. Dus nu hebben we geen auto meer. Mijn derde kind kwam thuis met een kop vol luizen: álles

moest gewassen, iedereen in de prioderm Al mijn kinderen hebben lange haren. Gelukkig, want kapperskosten heb ik niet, maar áls ze dan luizen krijgen.... Ik moest bloed laten prikken, waarschijnlijk heb ik ijzertekort. Maar je hebt tegenwoordig een eigen bijdrage bij de ziektekostenverzekering. Dat is € 155,- en bloed laten prikken

kost € 67,50. Nou, dan maar niet. Ik hoop dat we af en toe spinazie krijgen van de voedselbank en gelukkig heeft een vriendin van me een volkstuin: ze wilde wel spinazie zetten voor mij.

GITAAR SPELEN

Vriendinnen heb ik niet zo veel meer. Mensen weten inmiddels wel dat ik niet mee ga om in de stad een terrasje te pakken, om eens uit eten te gaan of naar de bioscoop. In het begin probeerden ze me nog wel eens over te halen of betaalden ze nog wel eens voor mij, maar dat wil ik helemaal niet. En verjaardagsfeestjes zeg ik af, want ik kan echt geen cadeautjes kopen. Nou dan houdt het snel op. Ik kan ook niet gezellig eens even bellen: ik bel zo kort en zo effectief mogelijk. Schrijven kan wel, e-mailen ook, dat is fijn. Ik hoop wel dat mijn pc blijft leven... dát zou pas echt een ramp zijn. Bij de GGZ zeiden ze dat ik eens wat voor mezelf moest gaan doen. Ga eens

naar theater, of doe een cursus. Heb je hobbies? Jawel, ik zou graag gitaar spelen. Nou, dan ga je toch gitaar spelen? Met een Breda-pas kan dat voor de helft van het geld, da's echt niks! Dat dat nog 50 euro per maand is, en dat ik 70 per week heb voor het eten, realiseren mensen zich niet.

Erna

Marga Klompé Prijs

Steunpunt Studerende Moeders bekroond voor inzet

De Marga Klompé Stichting bekroont ieder jaar drie projecten of studies die bijdragen aan menselijkheid, gerechtigheid, vrede en emancipatie van achtergestelde groepen in samenleving en kerk. De projecten of studies moeten toegankelijk zijn voor een breed publiek. Dit jaar gaat een van de prijzen naar het Steunpunt Studerende Moeders, dat is opgezet door Annemiek de Jong. De prijs is uitgereikt op 27 oktober.

“Vanzelfsprekend ben ik blij met deze prijs. Maar eigenlijk zou het beter zijn als het Steunpunt Studerende Moeders niet meer nodig zou zijn. Wij streven er naar dat regelingen zo worden verbeterd, dat zorgtaken voor kleine kinderen en studeren goed te combineren zijn”. Aldus Annemiek de Jong in een gesprek met de Arme Krant.

Eerder schreef Annemiek twee artikelen voor de Arme Krant over haar motivatie om het Steunpunt te starten. Zij was zelf studerende moeder en ondervond de problemen aan den lijve. Inmiddels is zij afgestudeerd aan de Hogeschool Rotterdam.

“De problemen zijn van organisatorische en financiële aard. Voor de colleges geldt een aanwezigheidsplicht. Als je als studerende moeder die plicht niet na kunt komen door je zorgtaken of omdat je opnieuw zwanger bent, loop je studieovertraging op. Met dit type overtraging houdt de wet studiefinanciering geen rekening. Nu zijn er wel andere fondsen waarop je terug kunt vallen, maar het is ingewikkeld om dat allemaal uit te zoeken. Bij het Steunpunt hebben we daarover de noodzakelijke informatie. Anders dan onze naam doet vermoeden, richten we ons op alle studerende ouders in het MBO, het HBO en het WO, ook vaders. Maar bij alleenstaande ouders, het grootste deel van onze doelgroep, gaat het vooral om moeders.”

“Het Steunpunt heeft niet alleen

informatie voor de doelgroep, maar ook voor de instellingen en gemeenten die met de doelgroep te maken krijgen. De gemeenten omdat het vaak gaat om alleenstaande ouders met een bijstanduitkering, de onderwijsinstellingen omdat zij hun studieprogramma's zo flexibel moeten inrichten dat deze voor ouders met jonge kinderen te behapbaar zijn. De informatiepakketten voor gemeenten en instellingen verkopen we. Daarmee hoopt het Steunpunt inkomsten te genereren, zodat het werk – indien nog nodig – kan worden voortgezet als onze startsubsidie na twee jaar niet wordt verlengd”.

ERKENNING EN HERKENNING

Duidelijk is dat de inzet voor het Steunpunt niet voor niets is

geweest. Minister Plasterk heeft besloten het Steunpunt te subsidiëren. Daardoor werd het mogelijk een eigen kantoorruimte in Rotterdam te betrekken, die op 7 september feestelijk werd geopend door de minister. Annemiek werd na haar afstuderen directeur van het Steunpunt. Dankzij de subsidie is dit een betaalde baan. De subsidie was ook bedoeld om de communicatie van het Steunpunt te verbeteren. Er is nu een nieuwe website, waarop veel informatie is verzameld (www.studerendemoeders.nl). Een en ander maakt dat het Steunpunt meer zichtbaar is geworden en beter bereikbaar is voor de doelgroep. “Wij krijgen veel vragen per e-mail of telefoon, zowel van de doelgroep als van onderwijsinstellingen en gemeenten. Duidelijk is dat onze naamsbekendheid groeit en dat onze kennis en ervaring worden gewaardeerd”.

Op 6 oktober heeft de Tweede Kamer gesproken over studerende moeders. Het Steunpunt heeft voorafgaand aan het debat een ludieke actie gehouden op het Plein in Den Haag. Ook is een petitie aangeboden aan de Kamerleden.

De toekenning van de Marga Klompé Prijs is het derde blijk van erkenning en waardering in korte tijd. Voor Annemiek is deze erkenning een hoopvol teken. “Het moet langzamerhand toch wel doordringen dat er een probleem is. En dat probleem wordt alleen maar groter, nu sinds 2008 alleenstaande ouders in de bijstand zijn vrijgesteld van de sollicitatieplicht zolang hun kinderen klein zijn. Zij hebben er een andere verplichting voor teruggekregen: de plicht om een stage te lopen of een opleiding te volgen die ze een betere startkwalificatie biedt

op de arbeidsmarkt. Er zullen zich steeds meer moeders met een studiewens melden bij onderwijsinstellingen. De noodzaak van adequate regelingen wordt dus nog nijpender."

Op de vraag wat Annemiek gaat

doen als het Steunpunt niet meer nodig is, antwoordt zij heel positief. "Daarover maak ik me geen zorgen. Ik heb nu een goede opleiding, waarmee ik zeker prima mogelijkheden heb op de arbeidsmarkt. Dat is ook voor mijn

kinderen van belang. Hun kansen op een goede start in het leven zijn daardoor beter. Als men een vrouw schoolt, schoolt men een heel gezin."

Mijnke Bosman

Stappenplan naar opleiding

De weg naar een opleiding is vaak al een studie op zich. De opleidingsmogelijkheden zijn voor iedereen verschillend en zijn afhankelijk van diverse factoren. Voor de mensen die graag een opleiding willen volgen heeft Annemiek de Jong van het Steunpunt Studerende Moeders een stappenplan ontwikkeld.

"Eind november publiceer ik de brochure 'Stappenplan van bijstand naar studie'. De brochure richt zich in het bijzonder op vrouwen in een bijstandspositie, maar de informatieve brochure kan ook heel waardevol zijn voor niet-uitkeringsgerechtigde mensen die een opleiding zouden willen volgen".

De opleidingsmogelijkheden vanuit een bijstandspositie zijn tot nu toe beperkt. Om een opleiding te mogen volgen met behoud van uitkering gaat het vaak om

kortdurende opleidingen die een startkwalificatie opleveren. Onder startkwalificatie wordt verstaan een MBO-opleiding niveau 2. Een HBO-opleiding of een volwaardige MBO-opleiding op niveau 4 is vrijwel uitgesloten. Dat is zonde, omdat hierdoor de capaciteiten en de verborgen talenten van mensen niet benut worden. Ook speelt onwetendheid en gebrek aan kennis van de mogelijkheden een rol bij klantmanagers. Op dit moment zijn mensen in een bijstandspositie enorm afhankelijk van de willekeur van de klantmanager en reïntegratiecoach.

"Dankzij een eenmalige subsidie van het Ministerie van OC&W heb ik voor gemeenten (afdelingen sociale zaken) een extra 'kennisportal' op het internet ontwikkeld. Speciaal bedoeld voor organisa-

ties die in het eigen werkveld te maken hebben met (her)intredende (bijstands)vrouwen of studerende ouders. Zij kunnen via een abonnement toegang krijgen tot deze extra informatie en ondersteuning op het gebied van de opleidingsmogelijkheden. Gemeenten kunnen er niet alleen veel informatie vinden, maar het biedt ook een inspiratiebron voor het maken van aansluitend beleid". De brochure is in verschillende oplagen te bestellen via het Steunpunt Studerende Moeders. Voor meer informatie over de 'kennis-portal' of de Stichting Steunpunt Studerende Moeders, kijk op www.studerendemoeders.nl of neem contact op met Stichting Steunpunt Studerende Moeders, Goudsesingel 182, 3011KD, Rotterdam, tel. 010-2067559, e-mail: info@studerendemoeders.nl.

Huisvrouw ... manager van het gezin

Ik ben de glazenwasser en de wasserij.
Ik ben de tuinman, ik houd alles netjes bij.
Geloof mij, heel dit raderwerk staat stil, wanneer mijn moede arm niet meer wil.
Ik ben gepromoveerd in de theorie.
Soms is het mij alsof ik angstig droom, want ik ben ook pedagoog en econoom.

Ik ben de schouder om op uit te huilen.
Ik ben de keeper, ik vang alles op.
En alle missers vallen op mijn kop.
Ik ben gezinshulp in mijn huis.
Ik ben allround verpleegster zonder kruis.
Ik ben de strijkmachien en poetsmachien.
Ik ben de zoek-es-op, ik-zie-het-niet-machien.

Ook ben ik de kok, een kok met variatie, maar niemand vindt dit eigenlijk een prestatie.

Je staat verbaasd waar een mens altijd tijd voor vindt, want ik kreeg zo nu en dan ook nog een kind.
En ik paste dat weer in het programma in, want ik werd de babysitter en de min.
Ik werd de huiswerkbegeleider, dus heb ik mijn talen opgehaald.
En soms moest ik een vlotte spreekbeurt maken, dat zijn dan weer de interessante taken.

U hoort het wel: ik ben me goed bewust van de verantwoordelijkheid die op mij rust.
Ik ben uniek, meneer, en nimmer te vervangen.
Achter 'beroep' vul ik voortaan in, keurig netjes: 'manager van een gezin', in plaats van 'zonder' om mijn nek te hangen.

De manager van een gezin, geciteerd uit het Hellen-doorns Minimaatje, september 2003.

Van een zieke cavia ...

... en een aanschouwelijke Darwinles

Al jaren doe ik verwoede pogingen om een weekendje weg bij elkaar te sparen. Over een vakantie hebben we het al lang niet meer. Als de huur is afgeschreven zijn we al heel ontspannen, toch? Maar steeds als ik er bijna ben, gebeurt er iets waardoor mijn spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Vaak is dat de rekening van de dierenarts. Een huisdier houden is zo ongeveer een onbetaalbare luxe aan het worden. Toch blijf ik het proberen, want, zo heeft wetenschappelijk onderzoek uitgewezen, het houdt mensen, vooral ouderen, uit de depressie. En dat argument moet toch overtuigend zijn.

CAVIA

Helaas heeft de rekening van de dierenarts het tegengestelde effect. Eén van mijn twee cavia-tjes wilde op een ochtend niet meer eten. Met cavia's moet je ter plekke actie ondernemen en dat deed ik dan ook. Maar tijdens de gebitsbehandeling werden er twee onderhuidse ontstekingen ontdekt en die moesten operatief verwijderd worden. Ik wil niemand vermoeien met de medische details, hoewel dat een

geliefd gespreksonderwerp is voor sommige mensen. Maar de kosten liepen in totaal op tot driehonderd euro, een bedrag dat ik niet echt in overeenstemming vond met de afmetingen van mijn geliefde huisdier. Een kleine rekensom liet mij zien dat ik ongeveer zeventien van die tevreden knagertjes had kunnen aanschaffen van dit bedrag. Of een weekend had kunnen gaan relaxen....

Daarna was de poes aan de beurt met blaasgruis. Gelukkig wil mijn dierenarts wel een regeling treffen, maar toch ben ik het eerste halfjaar mijn ruimte - wat heet - van mijn maandelijks uitkering kwijt. Stom natuurlijk, ik had moe-

ten doen zoals de mensen doen in de landen waar die beestjes vandaan komen, dan had ik de cavia gewoon opgegeten. Wat kruiden

uit de tuin er bij, lekker braden en dan heb je weer een keer een smakelijk stukje vlees.

AANSCHOUWELIJKE VOORSTELLING

Dus hees ik mijzelf op een zonnige zomerdag maar weer op de fiets om een dagje van de zon te kunnen genieten. Een uurtje fietsen naar Busloo, maar dan heb je ook wat. Een koeltasje met lekkers mee, een fles water en wat te lezen, koffie in de kan en het feest kan beginnen!! Ik ben verslingerd aan het naaktstrand en ben dan ook bijna net zo onfatsoenlijk bruin als de meer gefortuneerde vakantiegangers. Deze plek, ook al

is het geen Bora Bora, is paradijselijk en met een beetje fantasie kun je je er wanen als op zo'n kleurrijk schilderij van Gauguin. Het is er altijd pais en vree en er zijn geen radio's en lawaai, zoals aan de overkant van de plas.

Echter, soms eindigt de dag hier, hoe zal ik zeggen, verrassend. Als de namiddag is verzadigd van zonnegloed, de warmte opstijgt uit de aarde en de meeste mensen naar huis zijn, wil het wel eens voorkomen dat sommigen, nu ja, in een zekere stemming raken.

Soms gebeurt dat bijna ongemerkt – denken ze – maar op deze bewuste middag werd er door een stel mensen een heuse aanschouwelijke voorstelling gegeven, die mij terugzette in het Noorder Dierenpark, waar je zo kostelijk de mantelbavianen kunt observeren. De associatie was onontkoombaar.

Ik kon niet anders dan toegeven dat Darwin misschien wel gelijk had gehad en er niet zo ver naast zat met zijn theorie over onze afstamming van de apen. Het stel ging na afloop naar huis alsof het de gewoonste zaak van de wereld was. Eén van de omzittenden zei toegeeflijk: "Ach, ze wilden misschien een statement maken", want zo heet dat geloof ik tegenwoordig als je iets onwielvoeglijks doet. Ze gingen na afloop niet met de pet rond bij het publiek. Ik zou er trouwens niet in gedoneerd hebben, want het naaktstrand is gratis en dat moet ook zo blijven, vind ik.

Adriane van der Bunt

Gerechtigheid volgens...

Wilma Kuiper

Als iemand geld terugkrijgt van de belastingdienst, wat denkt u dan? Denkt u 'wat een geluksvogel', of bent u jaloers? Of gaat u ervan uit dat hij of zij er wel recht op zal hebben? Ik ga altijd van het laatste uit, fouten daargelaten. De belastingdienst rekent uit waar je recht op hebt en als je recht hebt, krijg je dat geld zonder gezeur bijgestort op je rekening. Dat is naast gemakkelijk ook leuk.

Mensen met een uitkering hebben ook rechten: recht op aanvullende voorzieningen omdat het minimuminkomen van zichzelf te laag is. In Nederland hebben we het zo georganiseerd dat we maatwerk leveren in de inkomenspolitiek. Een laag minimuminkomen wordt aangevuld met budgetten voor specifieke behoeften, die je aan kunt vragen bij verschillende instanties. Je hebt recht op huur- en zorgtoeslag, die je aanvraagt bij de belastingdienst. Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen vraag je aan bij de gemeente, net zoals bijzondere bijstand en voorzieningen uit het gemeentelijke minimabeleid. De kwijtschelding van de waterschapsbelasting gaat via het waterschap. Als je kinderen naar school gaan, heb je recht op tegemoetkoming in de studiekosten of studiefinanciering via de IB-groep. Voor een zorgvoorziening moet je even uitzoeken waar je moet wezen: bij je zorgverzekeraar, bij het Wmo-loket of bij het Centrum Indicatiestelling Zorg. Hoe de financiering ervan met de stapeling van eigen bijdragen dan weer gevolgen heeft voor de hoogte van je inkomen, moet je dan nog uitrekenen.

Waar een alleenstaande vrouw met een deeltijdbaan, met zorgtaken voor een schoolgaand

kind met een handicap en kleine aanvulling vanuit de bijstand allemaal naar toe moet, kunt u zich misschien dan voorstellen ... Minima sjouwen zo nogal eens van het kastje naar de muur van bureaucratie.

Het Nibud stelt dat er met een minimuminkomen valt rond te komen, mits er gebruik gemaakt wordt van alle voorzieningen. Maar al die voorzieningen krijg je niet zómaar. Dat zou te makkelijk zijn. Je moet er wel om vragen. En dat vind ik ongerechtigheid. We weten met zijn allen dat de uitkering te laag is en we wijzen mensen op alle voorzieningen en vervolgens laten we hen shoppen, formulieren invullen, doorverwezen worden, bewijzen leveren, elders navragen, een ander loket zoeken en veel wachten!

Waarom géven we mensen niet gewoon waar ze recht op hebben? Je geeft centraal je situatie en inkomen op en je krijgt zonder gezeur waar je recht op hebt. Dàt is gerechtigheid.

Er zijn veel gemeenten die proberen om deze bureaucratie aan te pakken en zaken eenvoudiger te regelen. Maar automatische toekenning ligt nog steeds gevoelig. Stel je voor dat iemand er geen recht op heeft. En ook heel erg: je mag het als uitkeringsgerechtigde niet zomaar in je schoot geworpen krijgen, want dan is het oneerlijk ten opzichte van mensen die betaald werken en net boven het minimum zitten.

Ja, ook dat is ongerechtigheid: de situatie van de werkende armen. Als je op 125% van de inkomensnorm zit, vallen voorzieningen gewoon weg. Waarom maken we niet veel meer gebruik van glijdende schalen? Werkende armen geven hun inkomen op bij de belastingdienst, maar waarom krijgen zij dan niet zo waar ze recht op hebben? Uit die gegevens

is toch ook te zien als ze rechten hebben op gemeentelijke of andere voorzieningen?

De overheid en de belastingdienst zijn bezig met dergelijke aanpassingen, maar maatwerk vanuit verschillende instanties is ingewikkeld, dus het zal nog wel even duren. De weg van gerechtigheid is blijkbaar organisatorisch, juridisch en ethisch moeilijk begaanbaar. Tot die tijd vrees ik dat we blijven shoppen op weg naar gemakkelijker en leuker ...

Wilma Kuiper

Onzeker bestaan

Betaald werk, armoede en de positie van vrouwen

De kranten op 21 september jl kopten "Tweeduizend ontslagen bij thuiszorg Twente". Dat is het gevolg van de opstelling van de gemeenten in de Twentse regio. De thuiszorgaanbieders hebben tijdens de laatste aanbestedingsronde in de thuiszorg ingeschreven tegen kostendekkende tarieven. Ze hebben immers de afgelopen jaren al fors moeten interen op hun financiële reserves als gevolg van de gemeentelijke bodemprijzen. De gemeenten willen het werk gedaan hebben ónder het kostendekkend tarief. De bestaande organisaties kunnen daar niet onder duiken: dan wordt de situatie voor werknemers nog slechter. Het gevolg kan zijn massaontslag. Onnodig te vermelden dat de thuiszorg vrijwel geheel bevolkt wordt door vrouwen.

Dit is één van de voorbeelden van het probleem van de 'werkende armen', dat beschreven wordt in het recent verschenen boek 'Onzeker bestaan'.

DE ZORG

In de zorg komen we veel werkende armen tegen. Mensen met een laag inkomen (€ 10 per uur of minder). De regelgeving rondom alfa hulpen is onduidelijk. Alfa hulpen zijn medewerkers in de thuiszorg (vaak vrouwen) die een beperkt aantal uren werk in de huishouding verrichten. Zij zijn niet in loondienst bij de thuiszorgorganisatie, maar hebben een werkgever/werknemerrelatie met de cliënt bij wie ze werken. Ze bouwen geen pensioen op en zijn maar beperkt verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid. Hun uurloon lijkt hoger dan dat van gewone werknemers in de thuiszorg maar dat is bedrieglijk, want het is vaak inclusief vakantiegeld en vóór belastingheffing. Ben je als alfahulp ziek, dan betaal je de eerste twee dagen zelf. De cliënt is dan vaak ook de dupe, want vervanging is er niet. Allerlei factoren die voor veel onzekerheid zorgen. Dat geldt ook voor de kraamverzorgende met een bruto uurloon tussen de negen en dertien euro. Veel kraamverzorg(st)ers werken zich een slag in de rondte en

moeten cursussen zelf betalen en in hun eigen tijd doen. Dit terwijl er in de kraamzorg veel geld omgaat: ondernemen lijkt daarbij vaker het doel dan het verlenen van zorg. Marktwerking heeft er hier toe geleid dat topbestuurders in de kraamzorg drie ton per jaar verdienen en de verzorgenden nauwelijks rondkomen. De marktwerking in de thuiszorg heeft tot een forse besparing door gemeenten op de uitgaven aan thuiszorg geleid.

In diverse sectoren heeft marktwerking de rechtspositie van werknemers aangetast. Werknemers in de media hebben sinds de invoering van de commerciële omroep te maken gekregen met flexibele arbeidscontracten. Ook bij de post zien we de gevolgen van de marktwerking. De postbezorging is gedegradeerd van volwaardig werk tot een bijbaantje voor studenten, huisvrouwen of ouderen die hun AOW of pensioen wat moeten bijspijkeren.

Naast de slechte betaling en onzekerheid in verschillende segmenten van de zorg, krijgen we uit de sector opvallend veel meldingen van werknemers die wel meer uren willen werken maar dat niet mogen. Zo weet de wijkverpleger, die ook in het boek met portretten voorkomt, te melden dat hij tijdenlang geen voltijdscontract kon

krijgen omdat je buffertijd moet inroosteren tussen twee adressen, voor als er iets uitloopt. Die buffertijd komt voor rekening van de werknemer. We weten van regio's waar honderden alfa hulpen maar een contract kunnen krijgen van maximaal 20 uur per week.

LAAGBETAALD WERK

Tijdelijke contracten, altijd sappen, hopen dat de wasmachine het niet begeeft, zorgen over de toekomst van de kinderen en weinig uitzicht op betere tijden. Honderdduizenden werknemers sprokkelen met hard werken een karig inkomen bij elkaar. Ze werken op onmogelijke tijden. Sommigen hebben zelfs twee banen. Huishoudens met een inkomen uit arbeid komen in de armoede terecht.

We hebben te maken met een toename van huishoudens met een inkomen uit loonarbeid of als zelfstandige, die in de armoede terechtkomen. Alleenstaande ouders (lees moeders) zijn daarbij oververtegenwoordigd. Er is ook sprake van een verdubbeling van het aantal laagbetaalde werknemers van bijna 0,6 miljoen in 1979 tot meer dan 1,25 miljoen in 2008. Die laagbetaalde werknemers zien we niet allemaal in de statistieken terug als 'arme huishoudens'. Vaak is er sprake van meer banen in een huishouden, waardoor het totale huishoudinkomen wel boven de armoedegrens uitkomt. Die toename van laagbetaald werk is opmerkelijk, omdat het opleidingsniveau van de bevolking in dezelfde periode verder steeg.

Druk aan onderkant arbeidsmarkt
Het is druk aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Studenten, illegalen, gepensioneerden, bij-

verdieners, voormalig uitkeringsgerechtigden, nieuwkomers: allen melden zich voor bijvoorbeeld werk in de horeca, supermarkten en de schoonmaak. Velen zijn bereid dat voor enkele uren per dag of week te doen, onder het motto 'beter iets dan niets'. Anderen kiezen vrijwillig voor een flexcontract.

Onze zorg gaat uit naar de werknemers die wel graag een vast contract en sociale zekerheden, zoals een pensioen en doorbetaling bij ziekte, zouden willen hebben. In discussies overal in het land horen we nogal eens: ja, maar die vrouwen kiezen er toch voor om enkele uurtjes te werken of alleen tijdens de schooltijden. Vaak wel, vaak ook niet. Juist de vrouwen die er alleen voor komen te staan willen dolgraag de zekerheid van een gewoon contract. Zonder een gewone arbeidsovereenkomst gaan ze namelijk ook nog eens een arme oude dag tegemoet. Er worden immers geen pensioenvoorzieningen getroffen. Het aantal echtscheidingen waar kinderen bij betrokken zijn, is inmiddels huizenhoog (honderduizend stellen per jaar: daar zijn naar schatting 50.000 tot 60.000 kinderen bij betrokken). Eén ouder, meestal de moeder, houdt het gezin draaiende. Maar ook met een groot deeltijdcontract of zelfs met een voltijdbaan op het minimum blijkt het erg moeilijk om rond te komen van dat ene inkomen. Bovendien is voltijd werken niet altijd een optie, omdat de kinderen te klein zijn of extra aandacht nodig hebben. Ook niet alle ouders kunnen of willen voltijd werken. Het zijn de alleenstaande ouders en de alleenverdieners in een huishouden die nu als eerste merken dat één laag inkomen nauwelijks of niet toereikend meer is. Vaak komen ze in de armoede terecht. De drukte aan de onderkant van de arbeidsmarkt zet de arbeidsverhoudingen flink onder druk. Het 'voor jou tien anderen' kan wel erg makkelijk in stelling gebracht worden.

VROUWEN EN BETAALD WERK

Onze verpleger die een voltijdcontract zou willen en de alfa-hulpen die contracten krijgen van maximaal 20 uur per week en meer zouden willen. Het illustreert dat vrouwen aan de onderkant van de arbeidsmarkt vaker in een grote deeltijd- of volledige baan willen werken, maar dat simpelweg niet mogen. "Vrouwen willen niet méér werken", concludeert daarentegen de Taskforce deeltijd "en bovendien houden flinke alimentatiebedragen vrouwen thuis". Laten we daar twee dingen over zeggen. Ten eerste: wij komen wel veel vrouwen tegen die méér willen werken. Dat hoeft niet persé voltijd te zijn, maar wel een grote deeltijdbaan. Bijvoorbeeld in de supermarkten en in de gezondheidszorg. En ten tweede: vorstelijke alimentatiebedragen worden aan diezelfde onderkant niet betaald en niet ontvangen. Die vrouwen hebben namelijk meestal (ex-)mannen die ook op de laagste salarisschalen verkeren. Dus zo er al alimentatie betaald wordt (wat heel vaak niet het geval is), dan is dat alleen voor de kinderen. Om het maar niet te hebben over die vrouwen die achterblijven met de schulden van hun man.

BELEID EN DE TOEKOMST

De FNV wil een betere toekomst voor al deze werkende armen en flexwerkers. Daarom voeren we wereldwijd een campagne voor 'decent work' of 'gewoon goed werk'. De flexwerkers staan hoog op de CAO-agenda. Uitgangspunt is dat flexwerk er vooral is voor 'ziek en piek', niet voor gewone banen. Goede regelingen voor arbeid en zorg zijn daarbij onmisbaar. Alleenstaande ouders, in grote meerderheid vrouwen, moeten opnieuw een toekomst op kunnen bouwen voor zichzelf en hun kinderen. Dus banen met goede arbeidsvoorwaarden en pensioenopbouw. Ook scholingsmogelijkheden moeten binnen bereik komen.

Onzeker bestaan - Leven aan de rafelrand van de arbeidsmarkt, Will Tinnemans, foto's Chris de Bode, uitgeverij Nieuw Amsterdam 2009, ISBN 978 90 468 0584 8, prijs € 14,95.

De gelijknamige fototentoonstelling is op te vragen bij tamanja. edzes@vc.fnv.nl of ans.pelzer@vc.fnv.nl.

Leo Hartveld, federatiebestuurder, VC FNV

Ans Pelzer, beleidsadviseur, VC FNV

ONZEKER BESTAAN

Naam: Gerda Romp

Geboren 1958 te Amsterdam
Schoonmaakster in Castricum en omgeving
€ 422,19 netto per maand voor een baan van 12,5 uur
Aangevuld met € 560,50 WIA
En € 213,- alimentatie
Gescheiden, 2 kinderen, 1 thuis.

"Het gaat van kakkebed naar pissebed"

Ik ben hartstikke trots op mijn jongens. Ik zie er verzorgd uit. Ik heb mijn huis altijd aan de kant, ik zet elke avond een warme maaltijd op tafel. Ze krijgen mij niet klein. Ik probeer er evengoed een feessie te maken van het leven, hoor".

Alleenstaande moeders en armoede

Onlangs is een studie verschenen van de levensgeschiedenissen van alleenstaande vrouwen. Het is een Engelstalig boek 'Single Motherhood and Poverty' van Annelou Ypeij. De laatste decennia is het aantal alleenstaande moeder huishoudens snel gestegen, niet alleen in Nederland maar wereldwijd. Omdat alleenstaande moeders vaak te maken krijgen met economische ontberingen is inzicht in de wijze waarop zij omgaan met hun dagelijkse situatie van belang voor onze kennis over armoede. Ondanks het feit dat Nederland een van de best ontwikkelde verzorgingsstaten ter wereld is, hebben laag opgeleide alleenstaande moeders een hoog risico op armoede. Deze studie analyseert de levensgeschiedenissen van alleenstaande moeders van verschillende etnische achtergronden in Amsterdam en toont aan dat armoede niet uitsluitend materiële achteruitgang betreft. Door middel van een diepgaande analyse van het dagelijks leven van alleenstaande moeders werpt dit boek licht op de vele sociale, culturele en structurele dimensies van armoede.

CONCLUSIES UIT HET BOEK

Laagopgeleide alleenstaande moeders worden geconfronteerd met verschillende vormen van gender-

discriminatie. Ondanks dat de geïnterviewde vrouwen zich gestigmatiseerd en gediscrimineerd voelen, zijn zij heel actief in het vorm geven van hun dagelijks leven en hun bestaansstrategieën. Deze conclusie staat haaks op de opvatting van arme mensen als machteloos, passief en slechts in staat te reageren. De meeste geïnterviewde vrouwen zijn niet van plan om op korte termijn hun huis (opnieuw) te delen met een partner of echtgenoot. In het licht van hun eerdere negatieve ervaringen met een vriend of echtgenoot, zoals zijn dominante en agressieve gedrag, ervaren ze hun leven als alleenstaand moeder als positief. Vrouwen met een Afro-Caribische achtergrond hebben meer toegang tot sociale ondersteuning dan autochtone vrouwen. Het functioneren van hun sociale netwerken hangt samen met hun definitie van familiehuishouding als deel van een uitwisselingsnetwerk.

ZEVENTIG INTERVIEWS

Voor dit onderzoek zijn tussen 1997 en 2000 bijna zeventig vrouwen geïnterviewd die alleenstaande moeder zijn of dit in een eerdere fase in hun leven zijn geweest. Het betreft kwalitatieve interviews van gemiddeld vier uur die bij de respondenten thuis zijn afgenomen.

De auteur Annelou Ypeij heeft voor dit onderzoek twee jaar met haar gezin in Amsterdam-Noord gewoond.

Dit onderzoek vormt een van de resultaten van het 'Landschappen van Armoede' onderzoeksproject dat onder leiding van Prof. Godfried Engbersen en coördinatie van Dr. Erik Snel is uitgevoerd met financiële steun van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de onderzoeksschool AWSB van Utrecht Universiteit en NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek).

GEGEVENS

Annelou Ypeij is een cultureel antropoloog met een brede onderzoekservaring in Latijns Amerika en Nederland. Zij is in 1990 cum laude afgestudeerd aan de Universiteit Utrecht en in 1995 aan dezelfde universiteit gepromoveerd. Zij heeft in binnen- en buitenland gepubliceerd over urbane armoede, genderongelijkheid en bestaansstrategieën.

Annelou Ypeij, *Single Motherhood and Poverty. The Case of the Netherlands* (met een voorwoord van Sylvia Chant), ISBN 978-90-5260-325-4, 224 pagina's, € 24,90.

ABONNEMENT ARME KRANT VAN NEDERLAND

Hierbij geef ik mij op als abonnee van het kwartaalblad De Arme Krant van Nederland.
Kosten: jaarlijkse vrijwillige bijdrage. Richtbedrag: € 20,-. Meer of minder (gratis) mag ook.

Naam:

Straat en nummer:

Postcode en plaats:

Stuur deze bon in een gefrankeerde envelop naar:

Werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA,
Luijbenstraat 17, 5211 BR 's-Hertogenbosch

Je bent een wonder

Je bent 'n formidabel iemand!
Hebben ze je dat nooit gezegd?
Diep in je binnenste ben je uniek, onomwisselbaar.
In de eeuwen der eeuwen zal er nooit zo iemand zijn.
Als je de bovenste lagen van je bewustzijn wilt afpellen,
stoot je op het wonder! Je bent een wonder!
Vrees jezelf! Het is nodig
om tot een vruchtbaar contact te komen met anderen!
Draag desnoods dezelfde jas en laat je das even breed zijn!
Je mag hetzelfde werk doen en dezelfde hobby's hebben!
Maar laat je niet gelijkschakelen in een maatschappij
waar alle mensen dezelfde reacties moeten hebben
en zich moeten voortbewegen

op de maat van produceren en consumeren!
Het gevecht van je leven is: vrijkomen
van de grijze materie en van een kleurloos bestaan!
Mensen stikken in een zinloze zorg voor bijzaken
en verliezen elke levensvreugde! Keer terug tot de kern!
Tot dat wonder diep in je binnenste
en wees weer eens verwonderd als een kind over jezelf!
En stel jezelf die éne vraag! Voor wat of voor wie leef ik vandaag?
Is het voor geld? Steeds meer geld? Om wat mee te doen?
Je bent gemaakt om liefde en vreugde te brengen!
Je moet dat stukje wereld om je heen veranderen in een paradijs!!
Verwacht niet te veel van anderen! Doe het zelf!
Je bent een formidabel iemand! Je kunt het!

Phil Bosmans, Menslief, ik wens je vrede en alle goeds, 2003, pag. 39

